

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm, Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum omnium

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

91 Tributa, Telonia, accisa, vectigalia, exactiones, opera & seruitia, citrapublica[m] neceßitatem, velgrauiora, quàm populus ferre poßit, non imponere. Si alia via non potest prouideri neceßitatibus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

ris proparcus, supra mēsam iudicabat, & respō-
sa Legatis dabat. *Cromexus lib. 19.* haud dubiè ex-
pendens illud *S. Bernardi ad Serm. ad Schol.* Ne-
mo parui æstimet tempus, quod in verbis consu-
mitur otiosis: volat verbum irreuocabile, volat
tempus irremeabile, &c. Et: Omne tempus nobis
impensum, à nobis exigitur, qualiter sit expensū.

3. *Bias Priensium* Philosophus, Princeps, &
Dux, quærenti quid difficilimū esset mensuratur:
Nihil, inquit, rerum omnium est, quod tam accu-
ratam desideret quàm tempus in metiendo dili-
gentiam: adeo quippe exactè metiendum tempus,
vt neq; rationi quicquam ad bene agendum desit,
neque libidini quicquam ad malè agendum su-
perfit. *Laërt. lib. 1.* Vitæ tempus ita metiendum,
quasi & diu, & parum victuri simus.

4. *Iuliani Apostata Imp.* pessimi hominis, opti-
ma & saluberrima sentētia est: Breue tempus be-
ne & innocenter actum, peccanti immortalitati
anteponendum est. *Epist. ad Orisastum.* Mundus
certè diu valere non est, nec Tempus diu volare:
quoniam Mundus penè exhaustus spirituum vi-
talium & animalium quasi defectu nutat; &
Temporis caput canum est, & alæ eiusdem senio
confectæ, motuque defessæ languent.

SIGNVM XCI.

TRIBVTA, TELONIA, ACCISA, VECTIGA-
lia, exactiones, opera, & seruitia, citra publicā ne-
cessitatem, vel grauiora, quàm populus ferre possit,
non imponere. Si alia via non potest prouideri
necessitatibus Reip. exigenda Tributa

1. *Tiberius Casar*, Publicanis & Præsidib; Pro-
uinciarū onerādas Tributo Prouincias au-
genda

genda esse vectigalia,) suadetibus rescripsit: Boni Pastoris est, non oues excoriare, sed lanam duntaxat sibi retinere: tondere pecus, non deglubere. Solent autem Principes deglubere oues, cum grauioribus exactiōnes subditis imponunt, quam ferre possunt. *Sueton. cap. 13.* Idem quantum Sardiniani erario & fisco pendebant, in quinquennium remisit. *Tac. 2. Annal.*

2. *Nerva & Tacitus Imp.* cum vrgeret necessitas pecunias congregandi, potius vendebant bona patrimonialia, vel ea, quae in seruiēbāt delitijs proprijs, quam populos grauabant. *Dion in Nerua num. 3. & Vopiscus in Tacito.*

3. *Cyrus 1. Persarum Rex* tributum nullum à Persis exegit, ideo Pater ab eis appellatus fuit, quod omni ratione de subditis bene mereri studeret. *Herod. lib. 3.* *Cyrus* aduersus assyrios bellaturus gratia imperij, dilatandi, noluit subditos grauare, sed à Rege Indorum pecunias mutuo petijt, docens subditis exactiōnes non esse imponendas, vbi pecunijs est opus, ad opus voluntarium conficiendum. *Xenoph. de pedia Cyri lib. 3. num. 12.*

4. *Ludovicus 1. Vngariae Rex*, ne plebs ac rustica multitudo grauioribus, quam par est, tributis, ac portorijs à Quæstoribus & Præfectis oneraretur, neue iniquis iudicijs grauaretur, dissimulato sæpe habitu vicos & oppida lustrauit, perscrutaturus mores Publicanorum & Præfectorum, vt non minus Optimatum, quam plebis curam gessisse videretur. Sæpe etiam de moribus regijs percunctabatur, & è simplicium responsis sese ipse quandoque notabat. *Bonfin. lib. 10. dec. 2.*

5. *Alexander Magnus*, cum quidam admoneret, longe

Q99 5

lōgē plus vectigalium à ciuitatibus auferri posse, respondit: Et olitorem odi, qui radicitus olera excindat. *Max. Serm. 13.*

6. *Julius Caesar*, victo Pompeio, cunctis Asiæ incolentibus remisit tertiam tributæ partē. *Plat.*

7. Sequi ex remissione vectigalium & tributorum diuitias Prouinciæ docet exemplum *Bela Regis Pannoniæ*: is enim omnibus promiscue vectigalibus leuato populo, tributoque generatim Prouincijs remisso, effecit & nobilitatem, & plebem ditissimam, vt nec minimus quidem rusticus inuentus fuerit egenus, Anno Christi. 106.

Bonfin. dec. 2. lib. 3.

8. *Pertinax Imp.* vectigalia omnia, quæ ad acquirendas pecunias Tyranni excogitauerant in fluuiorum ripis, ciuitatumque portis, per vias, & itinera penitus remisit. *Herod. lib. 2.*

9. *Theodoricus Rex Gothorum* remisit tributum Are latensibus, quòd in obsidionis tempore viriliter, etiam cum maxima fame, restitissent. *Castiod. lib. 3. epist. 32.*

10. *Mithridates Rex* post primam victoriam contra Romanos obtentam, debita ciuitatibus publica, & priuata remisit, & vacationem quinquennio concessit. *Iustm. lib. 38.* Vide *Cic. lib. 5. d. Attic. epist. 16.*

11. *Hadrianus* sororis Traiani maritus, Imperii cōsequutus à Traiano, publica vectigalia à populo & ciuitatibus debita remisit. *Niceph. lib. 3. c. 14.*

12. Valde acceptus populo Iudeorum fuit *Stella* Syriæ Præfectus sub Tiberio, qui ciuibus Hierosolymitanis totum vectigal fructuum venalium remisit. *Ioseph. lib. 18. Antiq. cap. 6.* contra *Abraham* valde erat exosus Israëlitis, quòd tributa

onera

onera grauiſſima nollet remittere, quare & decem Tribus ab eius regno deſciuerunt, lapidato Adura, qui ſuper tributa Regis erat. 3. *Reg. 12.* Sic & Procleres lapidatus fuit à populo Treuirenſi, quòd conſiliũ dediſſet Theodeberto Regi de imponendis ſubditis nouis exactiõibus. *Achaus Rex Lydia* cùm noua tributa à populo vellet extorquere, in factiõne populari ſuſpenſus eſt, pedibus ſurſum verſus erectis, & capite in aquas Paſtoli demiſſo. *Quid, in Ibin.* cùm bellis frequentibus Fiſco exhausto *Imp. Theodoſius* tributum nouum, præter ſolitum, impoſuiſſet ciuitatibus populus Antiochenus vectigal illud nouum non tulit, & cùm exactores cerneret ex ciuibus quòdam ſuſpendere, nonnullos crudeliter trahere, alioſque in carcerem conijcere, ſeditionem mouit, & Placillæ vxoris Theodoſij ſtatuum ſuo loco imprudenter deiectit, & traxit per ciuitatem cum opprobrijs ſini per pedes alligatam. †

13. *Periander Corinthiorum Rex* à nemine tributum exegit, ſed reditibus fori & portuum contentus fuit, vt ait *Heraclydes in Pol.* † *Niceph. lib. 12.*

14. Maluit *Erythrius* Præfectus Imperij ſub Zenone Magiſtratu ſe abdicare, quàm maius onus, præter tributa ordinaria, populo imponere: cùm tamen Fiſcum exhaustum largitiõibus & profuſiõibus Cæſarum, non eſſe ſufficientem ferendis impenſis publicis videret. *Suidas.*

15. Cùm exactores tributi ab *Eduardo III. Anglorũ Rege* populo impoſiti aliquãdo ingentẽ aceruũ eius pecuniæ collectæ, delectandi Regis gratia, coram adduxiſſet, ille dæmonẽ circa ipſum aceruũ ludentẽ videre viſus eſt, & ob id huiuſmodi pecuniã, vt rẽ funeſtã abhorrens, illico auferri ab oculis

oculis, restituique populo iussit. *Polyd. Verg. lib. 8. hist. Angl.*

16. *Q. Pleminium* damnauit Senatus, quod in Sicilia administrator à Scipione relictus, spoliasset exactiōibus subditos, eoque necato, ablata restituta sunt. *Lu. lib. 2. Belli Punic.*

17. *Darius Rex Persarum* iussit dimidietatem tributorum remitti populo, qua benignitate admodum sibi conciliauit subditorum animos, ut merito ab omnibus diligeretur. *Plur. in Apoph. Regum.*

18. De Orbis descriptionis ab *Augusti Casari* Edicto imperatæ causis, & censu, *Cassiodorus lib. 3. epist. 52. Suidas in hist. Baron. in Apparatu ad Annal. & Sigon. de iure antiq. Ital. lib. 1. cap. 21.* De numero censorum sic *Suid. is* ? *Augusto* cum visum esset numerare omnes Romani Imperij incolas, ut sciret quanta esset multitudo, reperit myriades quatuor, centum decem mille, & tredecim viros.

19. *Plotina* maritum suum *Traganum Imp.* monuit, Fiscum esse velut lienem, quo turgescente, reliqua corporis membra decrescunt. *Cal. lib. 4. cap. 18.*

20. *Herodes Iudæorum Rex* tertiam tributorum partem remisit regni sui subditis, prætextu quidem, ut post sterilitatem se reficerent; re autem vera, ut placaret eorum animos. *Ioseph. lib. 15. Antiq. cap. 13.*

21. Notum est vrinarium vectigal *Vespassiani*, & illotum ac illaudatum illius dictum: *Lucri bonus est odor ex re qualibet.* *Iuuen. Satyr. 14. Alexander Seuerus Imp.* lenonum vectigal, & meretricum, & exoletorum in sacrum ærarium inferri ve-

tuiv. *Lamprid.* De Tributo vide *Baron. Tom. 3. Anno Christi. 330.*

22. *Theodosius Imp.* Anno Christi 393. aduersus Eugenium Tyrannum, Occidentale Imperium occupantem, expeditionem parans, non solum nouas exactiones non indixit, (quod Reges ob immensas bellorum expensas facere consueverunt,) sed & recens indicium tributum à Præfecto Pratorio Tatiano, nouo dato rescripto, (*lib. 23. de Ann. & Tribut. C. Theod.*) omnino remisit. Ad hæc illata in Fiscu bona reorum tempore Præfecturæ Pratorij Tatiani, vel ipsis reis, vel ipsorum coniunctis restituenda mandauit, gemino ea de dato rescripto, (*l. 12. & l. 13. de bonis proscript. C. Theod.*) in quorum secundo addit, vt eadem bona, licet alijs donata fuissent, nihilominus redderentur. Hæc, ait *Baron. Tom. 4.* attendant, qui in bellico apparatu non largitionibus & eleemosynis preces pauperum sibi conciliant; sed eorum luctu, ex acerbioribus exactionibus & clamoribus Deum contra se prouocant, & infensum penitus reddunt, secundum illud Psalm 11 *Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus.* Quia interdum contingit ea ipsos subditos à suis pati Principibus, quæ nec ab hostibus forent aliquando experturi, accidit, vt quatumlibet belli iusta causa præcesserit, illud tamen triste Dominus effari cogatur indignans: (*Isaiæ 1.*) *Heu consolabor super hostibus meis, cum scilicet cogitur, vt ita dicam, Deus inuitus in suos arma conuertere, quæ in hostes exacuerat iustus zelus.*

23. Romæ *Paulus* publicum ærarium ditauit ex hostium spolijs. *Omni Macedonum gaza potitus, tantum pecuniæ in ærarium intulit, vt vnus imperatoris*

peratoris præda finem attulerit tributorum.
 24. *Henricus III. Castellæ Rex*, vectigalia à Proceribus occupata memorabili exemplo liberâs, ærarij iniuria temporum exhausti inopiâ suppleuit, thesaurosque moriens ingêtes filio reliquit, sine fraude, sine gemitu & dolore subditorum congestos, dixitque, populi se execrationes amplius, quàm hostium arma formidare. Vide *Ioan. Marian. de Rege lib. 1. cap. 5.*

25. De Ducis Albani nouis vectigalibus, & decimi denarij tributis Anno Christi 1572. in Belgio, quo fonte deriuata clades in patriam; populi que fluxit, vide *Beyerlinck in Chronogr.* Quæ nunquam Albanus in animum induxisset, foret floreret nunc Belgium, non iaceret nunc concitata Religio, non plorarent tot viduæ & orphanæ, non lugerent amissis tot opibus incolæ, non errarent per orbem tot exules, nec ego pilces Trisalbinos comederem, inquit *Michael ab Isselt in Hist. sui temporis.*

26. *Cominæus* ait: Magna est quorundam Principum iniquitas, qui nulla necessitate coacti pecuniam pro sua libidine imperant, & amplum alii satellitium, vt miseram multitudinem in manibus contineant, eamque deinde pecuniam temere & voluptuariè profundunt, nullo cum Reip. bono, & de quotidianis sumptibus nihil remittunt, sed suos exhauriunt, & assentatorum stipati sunt turba. Sed est Deus, qui flagitium nullum finit esse impunitum, & crudelitatem in primis detestatur, qui tametsi non loquitur hominibus hodiernis die, sicut præcis illis temporibus, tamen quæ sua sententia, & quid à nobis fieri velit, clarè prescriptum reliquit, ita quidem, vt nemo plane, qui

modò sit sanæ mentis, & qui ad iustam aliquam
peruenerit ætatem, excusandi sit habiturus locû.
Nemo est omnium Principum, qui ius habeat vel
teruncium vnum exigendi à suis, præter consti-
tutum annum censum, nisi populus assentiatur
cum Clero, & Nobilitate. (Magistratus exigens
tributum, tueatur subditos. *Schaßung / Schu-
zung / sprach Zener Mnaßtescher burger/
rechte/ vnd wol.*)

SIGNVM XCII.

MAXIMAM HABERE CVRAM, VT
sibi subiecti & rectè viuere, & bene vale-
re possit.

Quia rectè olim *Galenus*: Vita non est vi-
uere, sed valere. Nihil menti *Diuius*
contigit, quàm virtus; nihil corpori, quàm salus.
Hinc operis, victus, & aeris rationem habent *O-
peris*, quò moderatè exerceantur: *victus*, quò salu-
briter reficiantur: *aeris*, quò à contagio liberentur
ciues. *Arist. 1. Polit. cap. 7.* In exercitio enim
corporis, in salubritate victus, in amœnitate
aeris, maximè conseruatio sanitatis ponitur, seu
consistit. Hinc boni Magistratus canales & senti-
nas vrbis purgant: non permittunt ciuitatem be-
ne sitam foedissimis sentinis, pestem quæ exhalâ-
tibus sterquilinijs periclitari; sed medicina, quæ
natura dedit, vtuntur. Præscribit autem natura,
vt verrantur ædificia, vt expurgentur sentinæ, vt
remoueantur sterquilinia, vt pro infectis peste
hospitia procul à ciuitate habeantur. Ad hæc, non
permittunt verulis, artis medendi imperitis, vl-
lum medicinæ vsum.

2. Hen-